

presentasen una fisonomia que nunca mudase de expressió. Como continuamente surgen estructuras distintas, sólo será posible sacar de ellas conclusiones, estudiando las palabras según el tipo de expresión que presentan. En caso contrario, no es posible estudiar el habla, viéndose el foneticista obligado a contentarse con observaciones demasiado limitadas. El comportamiento del fonema o fonemas de una palabra depende de su significado expresivo, ya que éste actúa como un factor de modificación sobre la estructura fónica» (página 6).

L'estructura d'aquest llibre comprèn una introducció, on s'exposen les finalitats, mètode, subjectes, etc., i, després, dues grans parts, dedicades, respectivament, a allò que els autors anomenen *apreciació subjectiva* i *apreciació objectiva*, segons s'examinin els sons partint de les dades naturals, com l'audició, etc., o de les dades experimentals, com els cromogrames. Essent un treball de comportaments vocàlics en dues llengües, sempre es troben de costat els exàmens corresponents a cadascuna d'elles, i, demés, llargs *quadres de confrontació* (pàgs. 55-125).

Unes relacions de resultats i unes conclusions completen el treball, en el qual hom ha publicat cromogrames i línies tonals dels sons estudiats.

En intentar una breu revisió d'aquesta obra, i de l'escola del Prof. Lacerda, allò que primer s'acut al lector és que és molt limitat aquest camp de treball (limitació de subjectes; de material fonètic, reduït a paraules aïllades; de modalitats, únicament informativa i interrogativa, etc.) i que, per tant, les conclusions a què hom arriba potser s'haurien de modificar si s'hagués ampliat qualsevol punt dels que hem esmentat. D'altra banda, la forma excessivament hermètica de l'exposició, fa que molt pocs lectors, fins i tot entre els lingüistes, puguin assaborir amb profit treballs com el que comentem. Això és de doldre, especialment perquè amb obres com aquesta, i com a contrapartida de tantés limitacions, s'aprofundeix molt en l'estudi dels sons, i es posen bases que un dia permetran d'assolir grans obres de síntesi fonètica, que és la fita vers la qual s'orienta aquesta escola, i a la qual desitgem que arribi, sense que l'ofegui el detall que ara aclapara el lector.

A.-M. BADIA i MARGARIT

RAFAEL LAPESA: *Asturiano y provenzal en el Fuero de Avilés*. Universidad de Salamanca, 1948. 112 pàgs. + 1 mapa. («Acta Salmanticensia», Filosofía y Letras, II, 4.)

Amb el mestratge acostumat en tots els seus escrits, l'autor esvaeix totes les ombres que envoltaven encara el venerable Fur que per molt de temps passà per ésser el més antic dels textos romànics peninsulars. Els dubtes ja no es referien ara a l'autenticitat del document, fermament establerta per molts erudits, sinó al fet que el text ens ofereix una barreja estranya de fets lingüístics, l'explicació dels quals no havia estat adequadament trobada. Això no impedia, però, que el Fur d'Avilés fos ben sovint citat per tots els dialectòlegs del leonés antic. El llibre que ací comentem deixa aclarit per sempre més que el redactor o traductor del Fur era un occità que volia escriure en dialecte asturià, i pertanyia a una de les nombroses colònies de *francs* establertes a moltes ciutats del nord d'Espanya. Mes així com els furs d'Estella i de Jaca foren redactats

del tot en provençal, com a privilegi atorgat pels reis de Navarra i d'Aragó als pobladors ultrapirinencs que venien a establir-se a llurs ciutats, els furs d'Avilés i d'Oviédo assenyalen el moment que les colònies franques s'han incorporat a la vida del país, i parlen l'asturià, àdhuc conservant del seu origen algunes particularitats lingüístiques que de cada dia s'anirien esborrant fins a esvair-se del tot.

El Sr. Lapesa classifica i estudia exhaustivament tots els detalls del llenguatge del Fur, i amb mà experta ens en dóna una interpretació ben difícil de rebatre. Serveixi d'exemple com ens explica la resistència dels documents asturians a mantenir les grafies llatines de *E* i *õ* fins ben avançat el segle XIII, malgrat que la diftongació d'ambdues vocals es troba plenament demostrada a Astúries des de molt abans: les causes són, per una banda, que les dues vocals es mantingueren per molt de temps en una fase de geminació, com a simple relleu articulatori; d'altra banda ajudaren a mantenir la grafia el llatíisme, la influència gallega i el provençalisme del redactor. Els nombrosos llatínisms del Fur s'expliquen perquè al cultisme llatinitzant s'afegia la conservació en provençal de determinats sons llatins, per exemple els grups inicials *PL-*, *KL-*, i moltes oclusives sordes intervocàliques que el provençal mantingué sense alteració. Excellents són també les interpretacions de la permutació *R=L*, del datiu *CUI* a les llengües romàniques, i de la sorprenent confusió del subjuntiu amb l'indicatiu per part del romanitzador del Fur, com a viva manifestació del seu bilingüisme.

Arriba el Sr. Lapesa fins a precisar amb prou aproximació les demarcacions de la llengua d'oc on per aquell temps conflüen la major part dels provençalismes observats al Fur asturià; i encara que amb assenyada reserva s'absté de formular conclusions massa absolutes, és indubtable que els fets superposats o en continuïtat geogràfica que expressa gràficament l'autor en un mapa, han de tenir per força una significació, i ens palesen una vegada més l'admirable rigor metòdic que posa el Sr. Lapesa a afilerar tots els detalls del tema que estudia i treure'n unes conclusions fermes, exposades amb una senzillesa de to, que sembla com si ens volgués amagar l'esforç perseverant que li ha costat d'arribar-hi.

S. GILI i GAYA

VICENTE GARCÍA DE DIEGO: *Manual de Dialectología española*. Madrid, Ediciones Cultura Hispánica, 1946. 328 pàgs.

Afirmar que el present llibre venia a omplir un buit no és, en aquesta ocasió, emprar cap frase feta. Feia temps que els estudiants, i en general tots els qui s'interessaven per la Lingüística, reclamaven un manual que descrivís esquemàticament el conjunt del dialecte hispànic. Com que és la primera síntesi que se n'assaja, i la bibliografia dialectològica espanyola és bastant migrada, han estat immenses les dificultats que ha trobat el Sr. García de Diego en bastir el seu llibre, les quals han motivat que aquesta obra, en comptes d'una dialectologia comparada sistemàtica, sigui només una sèrie de descripcions de dialectes (pàg. 9), tractant-ne principalment la fonètica històrica. La manca de dades concretes sobre límits dialectals en algunes zones, ha induït l'autor a no incloure cap mapa en el seu llibre, malgrat la importància i utilitat dels gràfics en els estudis de Geografia lingüística; haurien